

Kontrola tabaku a alkoholu vo verejnom zdravotníctve

Ivan Rovný

Úrad verejného zdravotníctva SR

Pitia piva v dospeljej populácii SR

Pitie piva v súbore dospeljej populácie SR (údaje v %)

rok	denne	2–3 krát do týždňa	len príležitostne	vôbec nepije
1996	9	16	41	34
1998	7	16	41	36
2000	8	17	43	32
2002	7	14	45	34
2004	8	15	42	35
2006	8	15	40	37

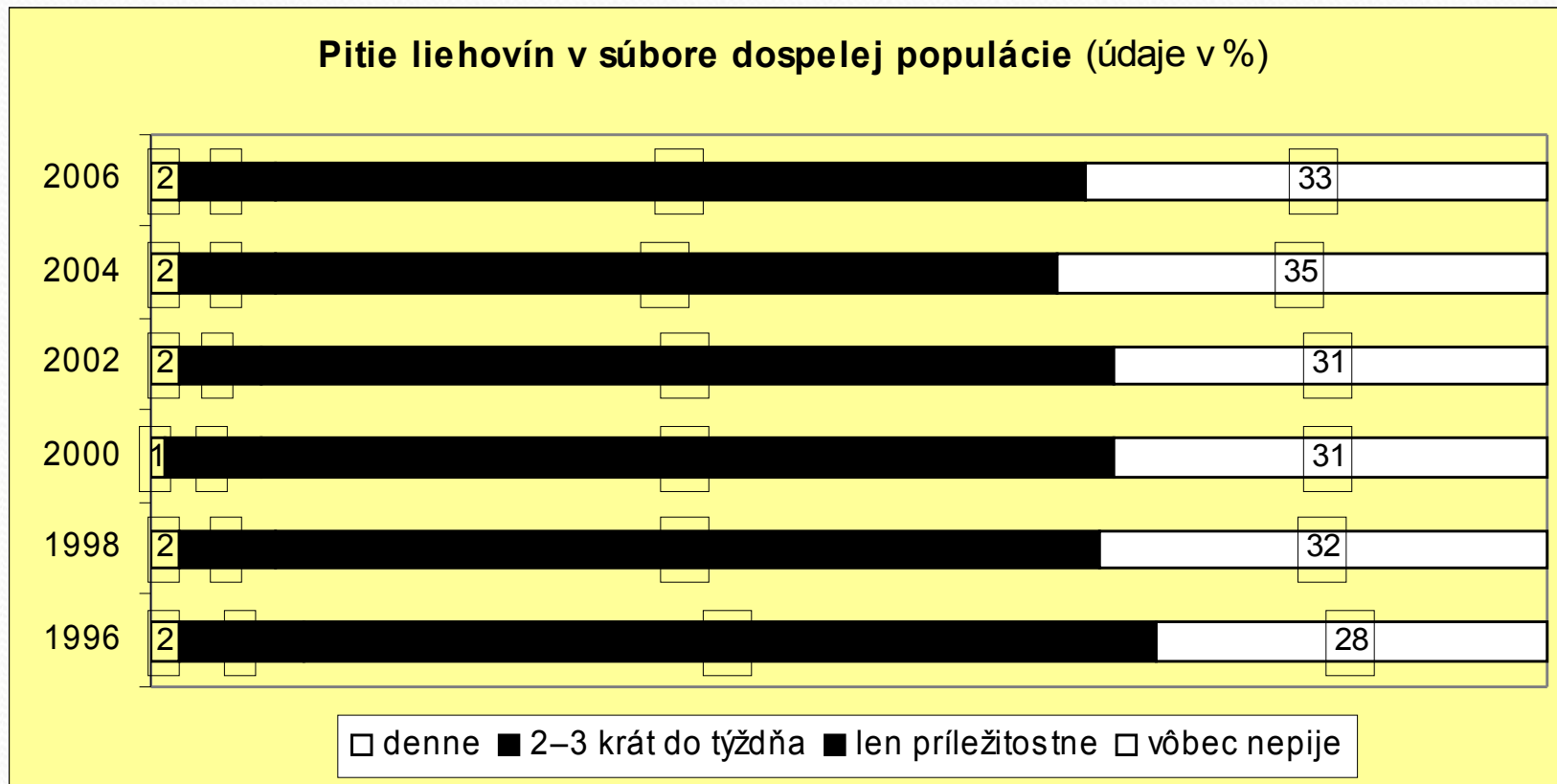
© Názory občanov na problémy spojené s rozšírenosťou drog. Bratislava: ŠÚ SR, 2006, 110 s.

Pitie vína v dospeljej populácii SR

Pitie vína v súbore dospeljej populácie SR (údaje v %)

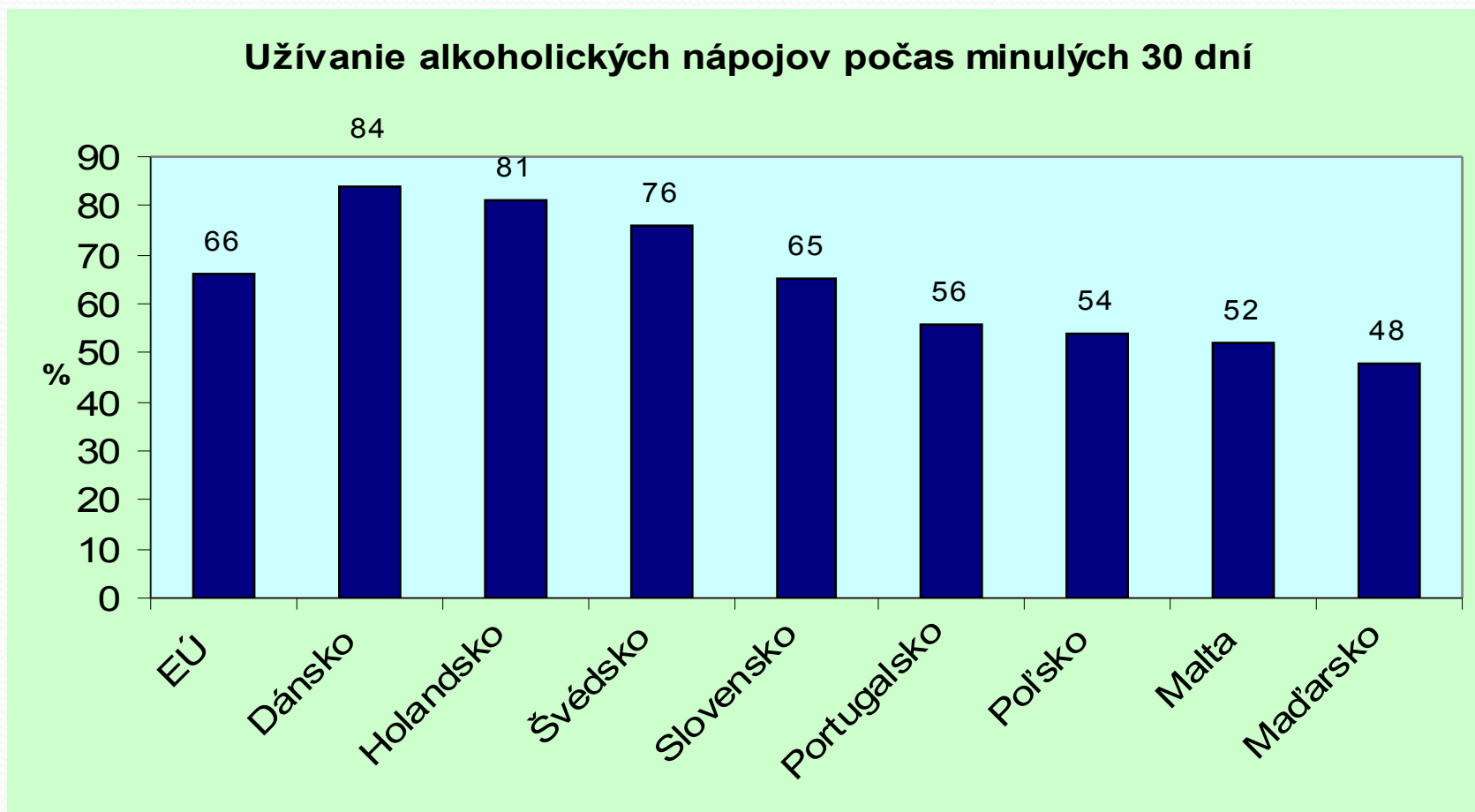
rok	denne	2–3 krát do týždňa	len príležitostne	vôbec nepije
1996	1	8	67	24
1998	1	6	70	23
2000	1	7	69	23
2002	1	6	69	24
2004	2	8	64	26
2006	1	6	69	24

Pitie liehovín v dospeljej populácii

© Názory občanov na problémy spojené s rozšírenosťou drog. Bratislava: ŠÚ SR, 2006, 110 s.

Užívanie alkoholických nápojov v EÚ

Kontrola alkoholu

Oblasťou, kde sa uplatňuje kontrola alkoholu môže byť rozdelená do týchto okruhov:

1. regulácia samotných produktov
2. regulácia pôsobenia predajcov či distribútorov
3. podmienky predaja alkoholu
4. ovplyvňovanie správania samotného konzumenta alebo predchádzanie riziku - úloha verejného zdravotníctva !

1. Opatrenia na úrovni znižovania dopytu po alkohole

- cenové a daňové opatrenia
- ochrana detí a mládeže na verejnosti
- regulácia obsahu alkoholických nápojov
- regulácia zverejňovania informácií o alkoholických nápojoch
- balenie a označovanie alkoholických nápojov
- edukácia o dopadoch abúzu alkoholu a vplyv na deti a mládež
- reklama a sponzoring
- kontrola alkoholu na pracoviskách, v doprave,
- poradenstvo pri problémoch s užívaním alkoholu a liečba závislosti od alkoholu

2. Opatrenia na úrovni obmedzovania ponuky po alkohole

- kontrola predaja alkoholických nápojov neplnoletým osobám
- zákaz predaja alkoholických nápojov na verejných miestach a hromadných podujatiach
- nezákonné obchodovanie s alkoholom
- poskytovanie podpory ekonomicky alternatívnym činnostiam

Dopady alkoholu na spoločnosť

Existujú štyri typy intervencií, ktoré ovplyvňujú správanie vo vzťahu k užívaniu alkoholu:

- Sociálne
- Ekonomické
- Politické
- Kultúrne

Spoločnosť ovplyvňuje zmenu správania

Nástroje verejného zdravotníctva

Alternatíva k pitiu alkoholu.

- Výroba a predaj ľahkých nápojov so zníženým obsahom alkoholu.
- Ponuka spoločenských zariadení, ktoré zahŕňajú voľnočasové aktivity, šport, hudba ...
- Úloha samosprávy, kontrola, prijímanie VZN ?
- Úloha orgánov verejného zdravotníctva ?

Nástroje verejného zdravotníctva

Zmenšovanie škôd na verejných miestach

- Budovanie záchytných staníc
- Prístrešky pre bezdomovcov
- Zákaz predaja alkoholu
- Zákaz konzumácie alkoholu

Znižovanie počtu dopravných nehôd (alkohol = 968 prípadov dopravných nehôd v roku 2006)

- Budovanie chodníkov pre chodcov
- Bezpečnostné pásy
- Bezpečnostné bariéry na cestách
- Viditeľné označenie chodníkov a prechodov pre chodcov
- Zóny so zakázaným vstupom motorových vozidiel

Nástroje verejného zdravotníctva

Zmena prostredia barov a reštaurácií cestou zmeny správania obsluhy.

- Školenie zamestnancov zariadení spoločného stravovania v oblasti schopnosti odmietnuť podať alkohol osobe, ktorá by mohla svojím správaním poškodiť osoby a majetok.
- Školenie zamestnancov z.s.s. o povinnosti odopriet predaj alkoholu osobe, o ktorej má pochybnosť veku 18 rokov.
- Školenie v zvládaní agresivity návštevníkov barov.

Zákon NR SR č. 219/1996 o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných služieb

Obce môžu vo svojich územných obvodoch alebo v určitých častiach svojho územného obvodu obmedziť alebo zakázať v určitých hodinách alebo dňoch predaj, podávanie alebo požívanie alkoholických nápojov v zariadeniach spoločného stravovania, v predajniach potravín alebo na iných verejne prístupných miestach.

Právne aspekty

- Zákon NR SR č. 219/1996 o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných služieb
- Národný program podpory zdravia
- Zákon NR SR č. 147/2001 o reklame
- Zákon NR SR č. 308/2000 o vysielaní a retransmisii
- Národný akčný plán pre problémy s alkoholom 2006 - 2010

Kontrola tabaku

- Epidemiológia fajčenia a spotreba
- Pokles počtu fajčiarov u dospeljej populácie od roku 2000 o 8 %
- Nárast počtu fajčiarov u detí (8% v roku 2007 oproti 4 % v roku 2003 podľa prieskumu GYTS - 13-15 roční)
- Spotreba tabakových výrobkov sa nesleduje

Kontrola tabaku

- Pasívne fajčenie
- Najčastejšie sú pasívnym fajčením obťažovaní ľudia v reštauráciách, v baroch, na zastávkach hromadnej dopravy osôb
- V väčšina ľudí konštatuje, že sa nefajčí na pracoviskách, v prostriedkoch verejnej dopravy
- Viac ako polovica obyvateľov neupozorní fajčiarov na zákaz fajčenia
- V väčšina ľudí je za zákaz fajčenia pri šoférovaní

Kontrola tabaku

- Legislatíva a právo na ochranu nefajčiarov
- Zákon o ochrane nefajčiarov (2004, 2005, 2008 ?)
- Národný program kontroly tabaku
- Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2009-2010
- Zaplatenie členského príspevku na Konferenciu strán k WHO dohovoru o kontrole tabaku

Kontrola tabaku

- Daňové opatrenia
- Zvyšovanie daňového zaťaženia tabakových výrobkov do roku 2009.
- Zvyšovanie daňové zaťaženia po roku 2009 ?
- Financovanie akčného plánu na kontrolu tabaku prostredníctvom 3 % zo spotrebnej dane z tabaku ?

Kontrola tabaku

- Edukácia a medializácia
- Vzdelávanie a školenie pracovníkov poradní na RÚV Z
- Vzdelávanie koordinátorov prevencie drogových závislostí na školách
- Systém certifikovaného vzdelávania v prevencii ?!
- Projekty založené na partnerstve
- Medializácia aktivít na kontrolu tabaku

Kontrola tabaku

- Poradenstvo na odvykanie od fajčenia a liečba tabakovej závislosti
- Poradne vykonávajú poradenstvo a nie liečbu
- Liečbu začali vykonávať lekári (CPLDZ, OLÚP, ...!)
- Manuál pre poradenstvo na odvykanie od fajčenia
- Publikácia Prevencia závislostí a fajčenia tabaku
- Systém vzdelávania zabezpečený kontinuálne!

Projekty E U a Protidrogovy fond

- Centrum kontroly tabaku a alkoholu
- Vnímanie a postoje mládeže k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu
- Vypracovanie a implementácia komunikačnej, vzdelávacej a informačnej stratégie v oblasti prevencie a kontroly tabaku na Slovensku (Stop fajčeniu, o.z., ÚVZ SR, Kancelária SZO na Slovensku, Národná koalícia na kontrolu tabaku)
- Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia regionálnych úradov verejného zdravotníctva
- Hodnotenie súťaže pre fajčiarov Prestaň a Vyhraaj 2006